

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

1 Décembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 312

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türkiye için 2 1/2, Âlâ kâğıdı lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

1 Kânunisanı 1931

Mütemeddin beşeriyeti tehdid eden bütün tehlikelerden, izdihami[nufus La surpopulation], tehlikesi en vazih, en kat'i olanıdır ve en uzak olanı değildir; bir haldeki bütün beynelmilel mes'ele, âtinin muhtemel harbleri, pek arzu olunan, pek emel edinilen terki teslihat, doğrudan doğruya izdihamı nüfusa bağlıdır.

Dr. G. Le Bon

Çocukluk Hatıralarından

12 YAŞINDA BİR HEYKELTRAŞ

Babam, tahrirat müdürüyetinde bulunduğru için çocukluğumun üç senesi (7 den 10 yaşına kadar) Isparta'da geçti. Oturduğumuz evin sahibinden mâada bütün komşularımız pek fakir idiler; bunları dilenmek zilletinden ancak Ispartalılara mahsus ve hakikten hüdutsuz bir kanaat ve tasavvur edilmeyecek derecede iktisada riayet men' ediyordu.

Bir çok cürümlerin anası denilen mel'ûn fakirlik İspartada peygamber Eyyubun sabri gibi

bir tahammül kısırlaştırdığını şimdi anlıyorum çünkü o zamanlarda Ispartada küçük hırsızlıklar bile nadiren vaki olduğu için sokak kapılarını kilitlemek, geceli, güadüzlü uzun gaybubetlere mahsus idi, sabah gidip akşam gelecek bir aile mahzâ içinde kimse bulunmadığını anlamak için kapının halkalarını iplikle birbirine bağlamakla iktifa ederdi.

Bitişik komşularımızdan biri çıra isinden mürekkep yapıp satmakla geçinen bir aile idi. Bu aileyi soluk yerleri tozlanmış gibi görünen yeşil sarılı, pek pejmürde kıyafetli bir baba, esvabının eskiliğine rağmen cismi mamûr bir ana benden bir iki yaş büyük Hüseyin adlı bir oğlan, daha küçük yaşlarda iki kız teşkil ediyorlardı. Aile içinde zazdan başka hiç biri tam bir sıhhat halinde değildi; cümlesinin yedikleri, içtikleri bir olduğu halde yalnız validenin semirmesi hayli garip oluyordu, belkide tabiat analığına hürmeîen onu görünmez, anlaşılmas bir gıda ile besleyip semirtiyordu.

Bu evde kül içinde pişirilen patatis, yahut (galiba, yağı pek tamakârlıkla alınmış ayran çökütüsü olduğu için çökelik denilen) peynir arpa, çavdar mahlûtu bir undan, haftada bir

kere yapıp mahalle furununda pişirilen bir ekmek yiyebilmek için henüz emeklemeye başlayan kızdan başka herkes çalışmaya mecburdu. Çekilmez sefaletin son namzeti olan bu yavrucağı gözetmek vazifesi diğer birini işgal etmesin deye onu validesi mevsime göre, ya pencerenin ağaç parmaklığına, yahut küçük bahçedeki ağaçlardan birine bir kuzu gibi fakat boynundan değil, kuşağından bağlardı. Emeklemeye başladığı zamandan beri bağlanmaya alışmış olan yavrucağı hürriyetin tadını almayan milletler gibi bu bağdan sıkılmaz ve kurtulmaya çalışmazdı.

Hüseyin mahalle çocuklarının hiç birine benzemez, onların oyun ve eğlencelerine iştirak etmezdi. Onun halinde tavrında, sözlerinde bir başkalık, yaşıyla münasib olmayan bir sükûn' bir vekar, bir olgunluk vardı.

Benim Avrupalı. üyuncaklarıma bile bir müddet için, yâ'nî nasıl hareket ettiklerini, yehut ötdüklerini, neden yapıldıklarını anlayınca ya kadar alâkadar olurdu. Bu âileyi bu kadar yakından tanıma sebeb, mahallede

en çok götüşdüğüm çocuk Hüseyin olması idi. En ziyade ben Hüseyine giderdim, o bize nâdiren gelirdi; çünkü o benim gibi bir mekteb kaçkını, işsiz, serbest değildi; her gün saatlerce taş dibekde mürekkep dövmekte anasına, babasına yardım etmeğe mecbur olduğu gibi teclit olunmamış Kuran sahifelerindeki yaldızlı duraklar ile Sûre başlarındaki nakışları mühtirleyerek parlatmak da onun başlıca vazifelerindendi.

Görüşmek için mahallede Hüseyinden başka münasip bir çocuk da bulamayordum;

Hüseyinin anası, babası hizmetinden istifade ettikleri için onu mektebe göndermiyor, göndermiyordardı.

O zamanlarda yâ'nî bundan elli sene evvel Kuran ve cüzlerini yazmak Isparta'nın en aziz bir san'atı, muhterem bir mâişet medarı idi; berberlere, bakkallara varıncaya kadar çarşı esnâfının bir çoğu bile işsiz kaldıkça, dükkânlarında Kuran yazarlardı. Isparta da bir çok âilenin hattatlıkla geçindikleri İstanbulca da malûm olduğu için matbû Kuran ve cüzlerinin oraya ithalini hükûmet resmen men' etmişti. Her gün bir def'a Hüseyinle beraber

ŞAİR, MÜTERENNİM UMMAN

Mahzun ü muhteşem açılır şi'rinin gülü,
Bekler behari husn'ü tefekkür vürudunu,
Dinler Hayat sine'i 'udunda şa'irin
Bir bi huzur Bahri Muhitin surudunu.

28 Kânuni evvel 1930 AB.DJ.

S. LAGERLÖF

dabağhane camisi yanındaki dükkânlara gide-
rek benim gündeliğim olan kırk para ile, ale-
lekser, onun istediği kuru üzüm, leblebi, igde,
susamlı tâhin helvası iştira ederdık. Hüseyinin
güneş doğmadan başlayan gezintilerine ben
iştirak edemezdım; o pek erken uyanır ve
hemen [sokağa çıkarak, yalnız başına, ses-
siz, sedasız bir hayal gibi gezer, mahalleyi
başdan başa ikiye ayıran sokakdan akan küçük
bir su mecrası bazan feyazanlar ile de ma-
halleyi basan cayın yatağı içinde, zayi olmuş
kimetli bir malını arıyor gibi dikkatle ağır,
ağır gider gelir ve her gezintide renkli bir
sırça kırığı bir demir çivi gibi şeyler bulur,
rengi güzel yahud şekli düzgün çakıllarida
toplardı. Hüseyinin hep böyle toplanmış bin
bir çeşid cevahir dolu bir hazinesi vardı.

(Gerisi var)

*Ebubekir Hazım*Edebiyyat :

SI JE REVIVAIS

A elle

Ah, si je pouvais revenir
İci-bas, sans nul souvenir
De mon existence passée,
Ni de ma présente pensée;
Avec un bien meilleur cerveau,
Concevant tout dès le berceau;
Un coeur, une âme magnanimes
N'aspirant qu'aux choeses sublimes,
Enfin, comme un nouvel Adam
D'un autre instinct qu'auparavant,

Plus doux, plus aimant, plus sensible
Et le plus raffiné possible
Mais, non pas un simple mortel
Sans nul pouvoir surnaturel.
Comme un petit bon Dieu sur terre,
Plein ds sagesse et de colère,
Pouvant créer, anéantir
Selon ses goûts et son plaisir,
Tout ce qui dans le monde existe
De malfaisant et d'égoïste.
Je n'aimerais ce genre humain
Qui persécute son prochain,
Ayant un coeur toujours sauvage
Malgré son si poli lannage.
Regardez ses gouvernements
Et leurs forfaits sans chatiments;
Leur justice cruelle et fausse
Leur magnanimité féroce.
Fouillez avec attention
Leur acte et leur intention.
Voyez leur guerre mondiale,
Une lutte commerciale
Qui mutile le monde entier,
Sans remords, comme un charcutier;
Et ce monde entier, en silence
Tâche d'augmenter sa souffrance,
Pour enrichir encor des gents
Qui ne pensent qu'à leur argent,
Ou, pour amuser les caprices
Des rois abrutis dans les vices.

* *

Après avoir examiné
Ce genre tout aliéné
Enfonçant ma fine lancette
Au fond de son âme de bête,
Ouvrant le gouffre de son coeur,
Presque insensible à la douleur.
Que ferais-je, sais-tu ? Devine,
Avec ma sagesse divine.
J'éraserai ce malfaiteur
Qui ne cherche que son malheur.
Car il devint incorrigible
Avec sa malice invincible.
Mais je le referais encor
En le dotant d'un bon coeur d'or
Pétri du levain. d'une essence
De raison et de conscience,
Et muni d'un peu d'amitié
Pour son prochain et de pitié
Pour ce qui vit dans la souffrance,
Abandonné sans assistance.
Qu'il aime du moins son prochain
Autant que le corbeau le sien.